QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA))

IMHALLEF

Onor. Abigail Lofaro LL.D., Dip. Stud. Rel., Mag. Jur. (Eur. Law)

Illum 25 ta' April, 2017

Rikors Guramentat numru : 121/16 AL

A B

vs

C D

Il-Qorti:

Rat ir-rikors guramentat ipprezentat mill-attur, li *in forza* tieghu, wara li ppremetta :

1. Illi l-kontendenti zzewgu fl-24 ta' Frar 1974 u minn dan iz-zwieg kellhom zewgt itfal li llum il-gurnata huma lkoll maggorenni (hawn anness certifikat taz-zwieg DOK A) ;
2. Illi l-partijiet sseparaw legalment permezz ta' kuntratt ippubblikat fl-atti tan-Nutar Joseph Abela datat it-8 ta'

Frar 2000 u dan wara diversi snin illi kienu ilhom 'de facto' separati ;

3. Illi l-kunsens tal-kontendenti ghal dan iz-zwieg inkiseb b'qerq dwar xi kwalita' tal-parti l-ohra li mix-xorta taghha fixklet serjament il-hajja mizzewga ;
4. Illi l-kunsens tal-kontendenti ghal dan iz-zwieg kien vizjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewwga jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali tieghu ;
5. Illi l-kunsens tal-kontendenti ghal dan iz-zwieg kien vizjat peress li kien inkiseb fl-eskluzjoni pozitiva taz-zwieg inniffsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewwga ;
6. Illi ghalhekk, l-imsemmi zwieg huwa null u bla effett ghat-termini tal-Artikolu 19 (1) (c) u/jew (d) u/jew (f) u/jew (h) tal-Kapitilu 255 tal-Ligijiet ta' Malta ;
7. Illi ghandu jirrizulta mill-provi illi l-korteggjament u l-gherusija tal-kontendenti kien tali illi minhabba l-istil ta' hajja taghhom, it-tip ta' hbieb li kellhom u l-vizzji illi ppermettew lilhom infushom u lil xulxin, huma qatt ma kellhom opportunita' jsiru jafu l-karattri ta' xulxin sew sakemm izzewgu ;
8. Illi meta zzewgu, il-kontendenti wrew ruhhom ghal kollox inkapaci illi jerfghu u jwettqu l-pizijiet u r-responsabilitajiet tal-hajja mizzewga. In oltre, huma ma kienux kapaci illi jifformaw u jsostnu rapport shih kemm emottivament u kif ukoll fizikament ;

Talab li l-konvenuta tghid ghaliex din il-Qorti m'ghandhiex :

1. Tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg iccelebrat mill-kontendenti fl-24 ta' Frar 1974 huwa null u bla effett legali u taghti dawk il-provedimenti kollha l-ohra illi jkunu opportuni f'dan ir-rigward;

Bl-ispejjez kontra l-konvenuta li hija ngunta biex tidher ghas-subizzjoni;

Rat il-lista tax-xhieda tal-attur;

Rat ir-risposta guramentata tal-konvenuta, li permezz taghha eccepiet : fol. 10

1) Illi l-esponenti taqbel mal-ewwel u t-tieni paragrafi tar-rikors promotorju;
2) Illi l-esponenti ma topponix ghat-talba tar-rikorrent ghad-dikjarazzjoni tal-annulament taz-zwieg taghhom b'dan pero ma ghandha tigi addebitata l-ebda tort u/jew responsabbilita da parti tal-istess esponenti;
3) Illi l-kap tal-ispejjez ghandu jigi unikament soffert mill-istess rikorrenti;

Bl-ispejjez kontra r-rikorrenti millum ingunt ghas-subizzjoni;

Rat il-lista tax-xhieda tal-konvenuta;

Rat id-dokumenti kollha esebiti u l-atti proċesswali kollha;

Rat l-affidavits tal-partijiet;

Rat illi l-kawza tħalliet għas-sentenza għallum;

Ikkunsidrat:

KONSIDERAZZJONIJIET

Din il-Qorti għandha quddiemha talba sabiex iż-żwieġ bejn l-attur u l-konvenuta, li ġie kkontrattat fl-24 ta' Frar 1974, jiġi ddikjarat null u bla effett fil-liġi *ai termini* tal-Artikoli 19(1)(c), 19(1)(d), 19(1)(f) u/jew 19(1)(h) tal-Att Dwar iż-Żwieġ[1].

Il-Qorti tirrileva illi hawn si tratta minn żwieġ illi ġie kkontrattat fl-1974 u cioe meta l-Att dwar iż-Żwieġ kif nafuh illum, ma kienx fis-seħħ. L-Att dwar iż-Żwieġ kien oriġinarjament ġie fis-seħħ fl-

[1] Kapitolu 255 tal-Liġijiet ta' Malta

1975 permezz tal-Att XXXVII tal-istess sena u ġie emendat sostanzjalment permezz tal-Att XXXIV tal-1981. Qabel l-1975, u cioe fl-1974 meta żżewġu l-partijiet f'din il-kawża, f'Malta iż-żwiġijiet rikonoxxuti kienu biss dawk reliġjużi u l-liġi viġenti kienet dik Kanonika u cioe l-Kodiċi Pio-Benedittin.

Illi huwa ritenut fil-ġurisprudenza tagħna illi l-validita` o meno ta' żwieġ partikolari kellu jiġi eżaminat fit-termini tal-liġi viġenti fil-mument meta jkun ikkontrattat l-istess żwieġ. Dana kien l-insenjament tal-Qrati tagħna fil-kawżi fl-ismijiet Louis Agius vs. Georgia Agius[2] u Anthony Licari vs. Caroline Licari[3].

F'Louis Agius vs. Georgia Agius, il-partijiet kienu resqu għaż-żwieġ fl-1972. L-attur talab id-dikjarazzjoni tan-nullita` taż-żwieġ tagħhom fl-1982 u sostna li l-Qorti kellha tapplika d-dispożizzjonijiet tal-Att XXXIV tal-1981. Il-Qorti ta' Prim'Istanza u cioe il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili, b'sentenza mogħtija fis-27 ta' Ġunju 1986, laqgħet it-talba tal-attur u ddikjarat iż-żwieġ null ai termini tal-Artikolu 19(1)(b) tal-Att XXXIV tal-1981 mingħajr ma stħarrġet liema liġi kellha tiġi applikata. Il-Qorti tal-Appell eżaminat liema kienet il-liġi rilevanti għall-każ u wkoll tat l-interpretazzjoni tagħha tal-Artikolu 24, illum l-Artikolu 36[4], tal-Att dwar iż-Żwieġ. Il-Qorti stipulat: *"Minn dan isegwi li l-estensjoni tat-retroattivita` tal-artikoli imsemmija għaż-żwieġijiet li saru qabel il-15 ta' Lulju 1975, ġiet mil-leġislatur limitata biss għal dawk il-każijiet fejn iż-żwieġ ma kienx validu skond il-liġi viġenti meta ġie kontrattat. Jiġifieri jekk żwieġ kien validu skond il-liġi*

---

[2] Deċiża mill-Qorti tal-Appell fid-19 t'Ottubru 1988, (Ċitazzjoni Numru: 181/82);

[3] Deċiża mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fit-30 t'April 1996, (Ċitazzjoni 40/1993GCD);

[4] Għalkemm fl-1996 ġie emendat l-Artikolu 36, fis-sustanza ma nbidel xejn u dan għadu sallum jaqra hekk:

*"**36. (1) Ħlief kif hawnhekk iżjed 'il quddiem provdut, id-disposizzjonijiet ta' l-artikoli 18, 19, 19A, 20 u 35 għandhom japplikaw għaż-żwiġijiet kollha li jkunu saru sew qabel sew wara l-bidu fis-seħħ ta' dan l-Att, magħdud ukoll żwieġ li dwaru jkunu nbdew il-proċedimenti qabel dak il-bidu fis-seħħ.***

(2) Ebda ħaġa f'dan l-Att ma għandha -

(a) tolqot il-validità ta' żwieġ li kien validu meta sar;"

viġenti meta sar, dak kollu provdut fl-Att XXXVII tal-1975 ma jistax jolqot il-validita` tiegħu, mentri jekk ma kienx hekk validu allura l-artikoli msemmija jistgħu ukoll jiġu invokati."

Biex waslet għal din il-konklużjoni, il-Qorti tal-Appell saħansitra rreferiet għad-dibattitu li sar fil-Kamra tar-Rappreżentanti fit-tieni qari tal-Att, meta fis-seduta tal-21 ta' Lulju 1975, l-Onorevoli Dr. Anton Buttigieg li ppilota l-abbozz qal hekk fir-rigward ta' kawżi ta' annullament ta żwiġijiet ġja kkuntrattati: *"Pero` dak li sar huwa validu, naturalment, u ma jistax titħassar u jekk hemm xi ħadd li qiegħed jistenna li bil-liġi tagħna se jħassar iż-żwieġ tiegħu, jiddispjaċini, għandna aħbar ħażina għalih, għandna liġi iktarv stretta u iktar serja".* F'dak il-każ, irriżulta mingħajr dubju li ż-żwieġ tal-kontendenti, żewġ Maltin, ċelebrat f'Malta skond ir-rit Kattoliku, fiż-żmien li ġie kontrattat kien regolat bid-dritt Kanoniku. L-istess żwieġ kien ġja ġie attakkat fit-Tribunal Ekklesjastiku, fejn instab illi kien żwieġ validu. Illi għalhekk il-Qorti tal-Appell ma setgħetx tapplika id-dispożizzjonijiet tal-Att XXXVII tal-1975 għall-imsemmi żwieġ li kien validu skond il-liġenti viġenti.

F'<u>Anthony Licari vs. Caroline Licari</u>[5], il-Qorti aċċettat l-argument tal-konvenuta li sostniet li jekk iż-żwieġ kien validu skond il-liġi viġenti fiż-żmien meta kien ċelebrat ma jistax isir invalidu jekk il-liġi tinbidel wara. Dikjarazzjoni ta' nullita` tfisser li ż-żwieġ meta sar, kien null; għalhekk huwa loġiku li nħarsu lejn il-liġi kif kienet meta kien ċelebrat iż-żwieġ. Jekk il-liġi kien validu meta sar, ivesti drittijiet u obbligazzjonijiet fil-partijiet; dawn id-drittijiet ġja akkwistati ma jistgħux jintlaqtu minn liġi li ssir, sakemm din ma tgħidx espressament li għandha effett retroattiv. Il-Qorti ma laqgħetx l-argomenti tal-attur li bl-applikazzjoni tal-Artikolu 24(1) il-liġi riedet li tkun retroattiva, għaliex is-sub-inċiż (2) tal-istess artikolu kien ċar u fatali għall-argomenti tal-attur. Il-Qorti żiedet

[5] Ġja ċċitata

li l-argoment tal-attur ifisser li l-validita` taż-żwieġ ikun jiddependi minn meta nfetħet il-kawża u mhux jekk kienx jiswa skont il-liġi meta ġie ċelebrat. *"Din l-interpretazzjoni tmur kontra l-prinċipju tad-drittijiet akkwiżiti u toħloq element ta' instabilita` u inċertezza. Min daħal fi żwieġ li kien validu meta sar akkwista drittijiet u ma jistgħux jitħassru dawn id-drittijiet b'dak li jsir wara; ma jistgħux jibqgħu soġġetti għall-inċertezza ta' x'jista' jiġri 'l quddiem."* Għalhekk il-Qorti affermat illi l-emendi tal-1981 ma kienux japplikaw għaż-żwieġ quddiemha.

Fl-1999, il-Qorti jidher illi almenu f'kawża waħda, aċċettat l-argument illi d-dispożizzjonijiet tal-liġi kif inhuma llum japplikaw għaż-żwiġijiet kollha inkluż dawk illi ġew ikkontrattati qabel ma ġie fis-seħħ l-Att dwar iż-Żwieġ.

Fil-każ in eżami, bejn il-konjuġi B, il-Qorti għandha quddiemha kunsens li ngħata fl-1974 u cioe qabel id-dħul fis-seħħ tal-Att relevanti. Illi l-Qorti hija tal-fehma li l-insenjament tal-ġurisprudenza li l-validita` o meno taż-żwieġ għandha tkun deċiża skond il-liġi viġenti fil-mument tal-għoti tal-kunsens hija korretta u timmerita li tkun segwita.

Illi fil-każ in eżami, l-attur jitlob li ż-żwieġ tiegħu jiġi nvestigat ai termini tal-Att XXXIV tal-1981, u jinvoka l- Artikoli 19(1)(c), 19(1)(d), 19(1)(f) u/jew 19(1)(h) tal-imsemmi Att. Illi tenut kont li l-Att ma kienx fis-seħħ meta l-kontendenti taw il-kunsens tagħhom, allura ċertament l-Att m'huwiex il-liġi rilevanti għaż-żwieġ bejn il-partijiet. F'dan il-każ, bħal fil-każijiet iċċitati ta' Agius u ta' Licari, jirriżulta mingħajr dubju li ż-żwieġ tal-kontendenti, żewġ Maltin, kien iċċelebrat f'Malta skond ir-rit Kattoliku, u li fiż-żmien li ġie kontrattat kien regolat bid-dritt Kanoniku. Isegwi għalhekk illi t-talba kif dedotta, u cioe n-nullita` taż-żwieġ ai termini ta' Att li ma kienx biss fis-seħħ meta żżewġu l-partijiet, ma tistax tiġi akkolta. Illi se mai, il-validita` o

meno tal-imsemmi żwieġ, għandha tkun mistħarrġa skond il-liġi kanonika viġenti fl-1974.

DEĊIDE

Illi għalhekk, għal dawn il-motivi, din il-Qorti qiegħda taqta' u tiddeċiedi din il-kawża billi **<u>tiċħad</u>** it-talba attriċi, bl-ispejjeż kontra l-attur.